

the Mid-Term Review of the Capital Markets Union Action Plan. 2017. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017DC0292>

3. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Savings and Investments Union. A Strategy to Foster Citizens' Wealth and Economic Competitiveness in the EU. 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025DC0124>

4. НКЦПФР затвердила Дорожню карту з імплементації законодавства ЄС у сфері ринків капіталу. 2025. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/nktspfr-zatverdyla-dorozhniu-kartu-z-implementatsii-zakonodavstva-ies-u-sferi-rynkiv-kapitalu/>

УДК 336.7:004.9:330.34

Житар М. О.

*д-р екон. наук, професор,
декан факультету менеджменту, фінансів та маркетингу
ДУ «Київський авіаційний інститут»*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ESG-ПЕРЕХОДУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Вступ. Цифровізація фінансового сектору України в умовах воєнного стану та євроінтеграційних процесів формує нову парадигму розвитку фінансового ринку, що поєднує технологічні інновації з принципами сталого фінансування. Сучасні трансформації супроводжуються посиленням ролі фінансових інституцій у забезпеченні стійкості економіки, а також інтеграцією ESG-підходів у фінансові рішення. Водночас, як свідчать аналітичні матеріали НБУ, рівень інтеграції ESG-ризиків у фінансовий сектор залишається недостатнім, що обмежує потенціал сталого розвитку та підвищує системні ризики.

Мета роботи – дослідити особливості цифрової трансформації фінансового ринку України в контексті ESG-переходу, визначити ключові ризики та можливості, а також обґрунтувати напрями підвищення ефективності фінансових інституцій у процесі післявоєнного відновлення.

Основна частина. Цифровізація фінансового ринку України є одним із ключових драйверів його модернізації, що проявляється у розвитку фінтех-рішень, цифрових банківських послуг, автоматизації ризик-менеджменту та використанні великих даних. Водночас сучасний етап розвитку характеризується переходом від технологічної ефективності до поєднання цифрових інструментів із принципами сталості. Згідно з підходами НБУ, ESG є комплексною системою управління, що охоплює екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності фінансових установ. Водночас особливого значення набуває інтеграція ESG-ризиків у фінансову діяльність, оскільки вони безпосередньо впливають на якість активів, ліквідність і фінансову стабільність установ. Водночас результати досліджень НБУ свідчать, що лише частина банків реально інтегрує кліматичні ризики у систему управління

ризиками, що свідчить про початкову стадію ESG-трансформації фінансового сектору.

У контексті цифровізації ESG-підхід набуває нових інструментальних можливостей. Зокрема: використання big data дає змогу оцінювати ESG-профіль клієнтів та прогнозувати ризики; штучний інтелект забезпечує автоматизацію ESG-скринінгу кредитних проєктів; цифрові платформи сприяють прозорості та розкриттю нефінансової інформації.

Важливим аспектом є також трансформація ролі фінансових установ: від пасивних посередників до активних агентів сталого розвитку. Зокрема, банки мають не лише оцінювати ризики, але й стимулювати клієнтів до впровадження ESG-принципів через кредитні інструменти та фінансові стимули. Особливу увагу треба приділити післявоєнному відновленню економіки України, яке передбачає реалізацію моделі «зеленого» та інклюзивного розвитку. У цьому контексті фінансовий сектор виступає ключовим механізмом перерозподілу ресурсів на користь екологічно та соціально відповідальних проєктів. Водночас цифровізація дає змогу підвищити ефективність такого перерозподілу завдяки зниженню транзакційних витрат та підвищенню доступності фінансових послуг.

Водночас існують суттєві виклики: низький рівень стандартизації ESG-даних; обмежена інтеграція ESG-факторів у кредитні рішення; ризики «greenwashing»; недостатній рівень фінансової грамотності щодо сталого фінансування.

З огляду на це, на наш погляд, доцільним є формування комплексної моделі розвитку фінансового ринку, що поєднує цифровізацію та ESG-трансформацію. Така модель має базуватися на: регуляторній підтримці з боку НБУ; впровадженні стандартів ESG-звітності; розвитку фінтех-інновацій; інтеграції ESG у системи ризик-менеджменту; підвищенні фінансової грамотності населення.

Висновки. Цифрова трансформація фінансового ринку України створює передумови для переходу до нової моделі розвитку, що поєднує технологічні інновації та принципи сталого фінансування. Водночас ефективність цього процесу залежить від рівня інтеграції ESG-підходів у діяльність фінансових установ. Встановлено, що ключовими напрямками розвитку є поглиблення цифровізації ESG-ризик-менеджменту, підвищення прозорості фінансового сектору та активізація ролі держави у формуванні регуляторного середовища. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню фінансової стабільності, залученню інвестицій та забезпеченню сталого післявоєнного відновлення економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Політика з розвитку сталого фінансування. *Національний банк України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/politika-natsionalnogo-banku-ukrayini-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku>
2. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua>
3. Zhytar M. ESG тренди у фінансовій діяльності компаній: ключові напрямки та рекомендації. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2024. Вип. 2(14). С. 87–95. DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0209>. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/308>